

GOIGS A SANT BRESC (BRICI)

BISBE
VENERAT A LA SEVA
EN EL TERME
DE CABRENYS
BISBAT

DE TOURS
ESGLÉSIA DE TAPIS
DE MAÇANET
(ALT EMPORDÀ)
DE GIRONA

¿Qui et mostrava aquest paratge,
entre serres emmarcat?
Valgui'ns, Sant Bressc, l'homenatge
a la teva santedat.

Lluny en segles i distància,
aquí roman el teu nom.
Si floria en l'abundància,
no entenem per què ni com.
Sols sabem que en fer-ne estatge,
de tots fores l'advocat.
Valgui'ns, Sant Bressc, l'homenatge
a la teva santedat.

Santedat, no fàcil, fruita
dominant la nit i el torb.
Quants esforços! Quanta lluita
per guarir l'esperit orb!
Sant Martí et dóna coratge,
paciènt bisbe estimat.
Valgui'ns, Sant Bressc, l'homenatge
a la teva santedat.

Ets ingrat. Tenaç, el guia
t'encamina a la virtut
lluminosa. Cada dia,
sempre amable, complagut,
per a tu esdevé mestratge
de judici i pietat.
Valgui'ns, Sant Bressc, l'homenatge
a la teva santedat.

El teu viure l'afaiçona,
redimit, un nou estil.
Ras, el poble no perdona.
Ès prevere? Abans fou vil.

Ve el despit, corre l'ultratge.
Cal sofrir per ser estimat!
Valgui'ns, Sant Bressc, l'homenatge
a la teva santedat.

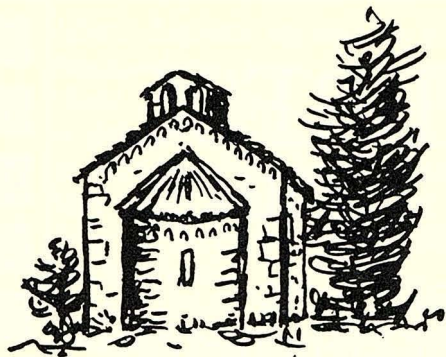
Contra els dards treus, a requesta,
veu d'albat i foc sens ble.
Malefici!, és la contesta
verinosa. Mes la fe
— vigoria en l'abordatge —
fa exemplar l'episcopat.
Valgui'ns, Sant Bressc, l'homenatge
a la teva santedat.

De la Gàl·lia Lionesa
dus prestigi, n'ets l'hereu.
per això, a la seva mesa,
t'ofereix, Tapis, la seu.
Braç ardit, tothora patge
per al feble i l'allitat.
Valgui'ns, Sant Bressc, l'homenatge
a la teva santedat.

Les fagedes i l'Arnera
Rocs de Frausa i l'ermità
t'envelluten la drecera,
talaia de l'Empordà.
La vall, el cel i el boscatge
resplendeixen. En l'esclat,
valgui'ns, Sant Bressc, l'homenatge
a la teva santedat.

¿Qui et mostrava aquest paratge,
entre serres emmarcat?
Valgui'ns, Sant Bressc, l'homenatge
a la teva santedat.

ENRIC BALAGUER I MESTRES

*Als «Amics del Romànic», als «Amics dels Goigs»,
als «Amics de l'Art Romànic» i a tots els qui d'una forma o altra
sentiu interès i afecció d'estudi per les coses de la terra catalana
en els seus més genuïns sentits de tradició,
art, història i llegenda.*

SANT BRESC DE TAPIS

De l'ampla dimensió de la comarca de la Garrotxa, he destriat aquest any per fer-ne el meu pessebre imaginari, la petita aldea de Tapis. I com sempre, siguin les primeres línies per desitjar-vos a tots les més plaents diades en les festes de Nadal, ja a molt curta distància en els fulls del calendari. Per a tots, doncs, la plenitud de la joia nadalenca en el més dilatat sentit familiar, religiós i de pau.

* * *

Probablement pocs coneixereu el petit racó de Tapis amagat en les vessants més llevantines d'un Pirineu menys altiu que suaument descendeix vers la blavor del mar llatí i forma l'original Cap de Creus. Tapis, en el bell inici de la Vall de l'Arnera, queda geogràficament fora de la Garrotxa, en aquella demarcació que en Cèsar August Torras, amb tota propietat i ple coneixement del terror, anomena amb tota elegància Garrotxa empordanesa. El nom de Tapis, potser el trobareu escrit més tècnicament Tàpies, com el del seu patró Sant Bresc, més conegut per Sant Brici. Sobre aquests punts respecto el llenguatge, el dir i la tradició de la gent del país, com una jurisprudència que crec no es pot modificar.

La forma més fàcil d'arribar, avui, a Tapis, és el bon camí carreter que surt de Maçanet de

Cabrenys i apte gairebé per a tota mena de vehicles petits, amb les normals precaucions en aquests paratges poc concorreguts, on les rutes de muntanya s'arreglen molt de tant en tant. Una vegada vaig veure anunciada una excursió barcelonina a Tapis en un autocar de seixanta places. Tot es va traduir en un somriure, comentaris familiars i, com és natural, el car no va passar de la vila de Maçanet de Cabrenys. La carretera és bonica i la principal vegetació són les alzines, les sureres i els castanyers. Vora el camí hi ha bones fonts que cal saber trobar. En els punts més frescals hi ha bons claps de verns. En aquesta zona, i al mateix Tapis, les aigües són excel·lents. Es passa molt a la vora de la Pedra Dreta, aquella pedra que falta al Pont de Ceret i que va deixar caure el dimoni quan, en el breu espai d'una nit, construïa sobre el Tech un pont per a una vella. El plaç concedit finia a la mitja nit i, al ressonar el cloquer a l'església de Maçanet, el diable no va poder seguir la seva tasca i va caure la pedra en el mateix lloc on avui la podeu veure.

Altres maneres d'anar a Tapis també en citarem, però seran només aptes per a bons excursionistes que visiten el país a peu. Hi podeu anar des d'Albanyà, per la Mare de Déu del Fau, el Bach i la Gavarra. Una excursió en extrem pintoresca i entretinguda. També des d'Albanyà, per la Vall de Pincaró i Sant Cristòfol

dels Horts. Des del Vallespir Alt, per Costoja, Riumajor i el Coll dels Horts. També des del Vallespir pels Banys d'Arles, el Sant Salvador, Coll del Faig, Coll de la Dona Morta, la Solana i el Coronell per baix. També des de Costoja, per la Creu del Canonge i el Corral de la Falguerona. Des de Maçanet de Cabrenys, per anar a Tapis, hi ha un camí amb molt d'atractiu i ple d'interès paisatgístic, per la Font de la Farga, Gorga de les Dones, Font de Vilardell, ermita romànica de Sant Andreu, Font de Can Fullaraca, ermita romànica de Sant Pere de Vilars, Can Baró i pas de l'Arnera. Molts altres camins de bosc i de ferradura porten a Tapis i es poden fer diferents itineraris. No vull pas oblidar el vell camí de ferradura de Maçanet a Tapis pel vell Pont de Pedra sobre l'Arnera. Per aquest camí recordo haver vist fileres de matxos carregats de suro o de carbó d'alzina. El Pont és un lloc molt pintoresc, una aquarella encertada d'aquests frondosos clots muntanyencs.

Abans d'entrar a Tapis, crec obligat dedicar uns mots als Goigs que encapçalen aquestes breus i pobres explicacions. Són els Goigs a Sant Bress. Vaig cercar aquests Goigs molt de temps. Una edició antiga. Tot negatiu. He molestat a molta gent preguntant, i molts preniën amb interès la meua petició. Encara que les coses no varen sortir bé, el més ferm agraïment a tots els qui em varen ajudar en aquesta recerca, especialment a la gent de Tapis, de Maçanet de Cabrenys i de la rodalia. A tots, un bon plec de mercès. Vaig proposar a l'amic Enric Balaguer, poeta i bon coneixedor d'aquestes comarcades, escriure uns Goigs d'aquest Sant tan poc conegut, deixeble de Sant Martí de Tours. I avui tenim la realitat amb aquests Goigs a Sant Bress, amb tot el seu més delicat perfum de sentit, poesia, senzillesa i penetració humana i espiritual, tal com han d'ésser sempre uns Goigs. Amic Balaguer: des d'aquestes ratlles i en nom de tots, gent de la comarca, gogistes i excursionistes, moltes gràcies i que aquests Goigs es puguïn cantar per molts anys davant la imatge de Sant Bress.

I ara, pel camí que haurem vingut, el que sigui, entrem a l'aldea de Tapis. És molt petita i té una gràcia molt singular: el seu apinyament. Tapis és com una pinya. Vist de lluny, forma un sol bloc i en sobresurt el campanaret d'espadanya. Sense tenir res de particular, Tapis te un bell caire tal volta difícil de definir. És la capital d'aquesta vall més alta de l'Arnera, repleta de bosc i també amb algun conreu. A Tapis les muntanyes tanquen, fent sardana, tota la llarga demarcació de Maçanet de Cabrenys. Es veu perfectament aquest gran cercle que fa

rodona amb l'únic pas més baix del Coll dels Horts. Estribacions de Frausa, el Coronell, la Creu del Canonge, la Gavarra, el Castell de Bach Grillera, el Santuari de la Mare de Déu del Fau, tot sembla que es vulgui donar les mans per protegir la vall d'una Arnera que neix alegre, joguïnera, fresquívola i humil entre l'abundor del bosc i un eixam de fonts i fontetes. A l'altra banda del cercle, la Vall de la Muga, amb clotades tan escaients com la de Pincaró i el perfil romànic de Sant Bartomeu. Les aigües que vénen dels alterosos cimals de Bassegoda, formen el riu que va a l'ample Golf de Roses. Camí de la mar salada, rep les aigües de l'Arnera al Pantà de Boadella i dóna vida i bellor a uns paratges orgull de la naturalesa i rega amb abundor els airejats terrenys de l'Alt Empordà.

L'església, dedicada a Sant Bress, és un bell exemplar del romànic, probablement del segle XI tardà. La construcció té assenyalada gràcia, malgrat un seguit de reformes posteriors. Porta lateral, campanar d'espadanya amb dues campanes. Una nau principal interior amb arcs torals. Una nau més moderna, afegida, forma la part més nova del temple, construïda tal volta per a fer-lo més gran. Tot molt ben restaurat, net i endreçat. La imatge del Sant presideix

l'altar. Aquesta església fa pocs anys era par-ròquia. Avui depèn de la parroquial de Sant Martí de Maçanet. La simpàtica i humil figura del Sant que fou bisbe de Tours i deixeble de Sant Martí. L'església és ara dependència de Sant Martí de Maçanet. Una vegada més Sant Bressc depèn de Sant Martí. Moltes vegades, els fets fan pensar.

A Tapis hi viu gent. Malgrat ésser un llogaret molt petit té la seva vida pròpia. Ha canviat poc. Gairebé puc dir que sempre l'he vist igual. Es parla molt de fer una frontera entre Maçanet de Cabrenys i Costoja. Si és així, la carretera per guanyar el Coll dels Horts passaria per Tapis. Tal volta aquest nom seria ben conegut com a punt fronterer i turístic. Que les coses vagin pels camins que puguin convenir més al país i a la gent del país.

Potser un dia, els «Amics del Romànic», bons caminadors, anirem a Tapis. Procurarem escollir l'itinerari més encertat i menys fatigós. El dia de l'excursió, aquests Goigs que avui rebeu a les vostres mans tindran una concepció més autèntica, ja que les coses viscudes són les que tenen sempre una realitat i una plenitud. Ja veureu com serà una sortida que recordareu amb tot afecte per uns terrenys que es pot dir ja coneixem per tantes vegades com hem anat a la Garrotxa, ja molt familiar entre nosaltres: Sant Aniol d'Aguja, Ball del Bac, Talaixa, Vall d'Hormoier, Valls de Bolós i de Salarsa, Sant Julià del Mont i, darrerament, Pincaró i Costoja, a l'Alt Vallespir, però també paisatge garrotxí. Recordem també aquella excursió a Ma-

çanet de Cabrenys i que vàrem titular: «Deu fonts».

* * *

Si hem dit que aquest any Tapis serà el Pessebre, deixem que corri lliurement la imaginació, i al llegir aquestes lletres mal lligades i amb feble expressió davant la grandiositat del nom de Nadal, que tot sigui per cercar el que vol dir aquest nom i què vol dir el Pessebre. En aquest marc, el més senzill i el més humil, trobem tota la grandiositat que pot donar el limitat pensament humà sense cap desviació d'interès ni d'egoisme. Busquem en aquest Pessebre tota la més pura i genuïna idea de Nadal que, com la més potent de les llums, es projecta cada any generosament sobre la humanitat.

Com a petites figures de Pessebre, caminem aquesta nit vers Sant Bressc de Tapis. Els camins són amples i l'estrella missatgera ens guiarà sense cap oportunitat de pèrdua. El pensament vola lliure, sense muntanyes, mars, nacions ni fronteres.

I res més. Un Bon Nadal!, un Bon Any Nou! a tots vosaltres, Amics del Romànic, dels Goigs i de l'Art Romànic; a les vostres famílies i a tots els qui compartiu i viviu les tradicions i bells costums de la nostra terra ben oberta als quatre punts cardinals sense cap limitació. A l'ombra de la vella ermita romànica, servem sempre la pau i la millor concòrdia entre tots, únic ver resum positiu del bell i gloriós nom de Nadal.

JOSEP VILARET I MONFORT

Barcelona, desembre de 1980

